N:o 8
1939

Uusi HUOMEN

»ÄLKÄÄ ANTAKO TULEN SAMMUA«

Lukupiireille ja kodeille!

Helvi Erjakka: **Juhlayö.** Pirteä ja mielenkiintoinen avioliittoromaani. Hinta 32 mk, kangask. 42 mk.

Hilja Valtonen: **Sanaton Santeri.** Novelleja, Hilja Valtosen räiskyvää tyyliä. Hinta 30 mk, kangask. 40 mk.

Hans Carossa: **Lääkäri Gion.** Nyky-Saksan johtavan kirjailijan mielenkiintoinen teos. Kuuluu sarjaan "Nykyajan valioromaaneja". Hinta 40 mk, nahkaselk. 55 mk.

Theodore Dreiser: **Jennie Gerhardt.** Amerikkalaisen mestarikertojan yhteiskuntaromaani. Kuuluu sarjaan "Nykyajan valioromaaneja". Hinta 50 mk, nahkaselk. 65 mk.

Eino Leino: **Valitut teokset, I.** Lyyrillistä ja eepillistä runoutta. Kuuluu uuteen 4-osaiseen Eino Leinon Valittujen teosten sarjaan. Hinta 40 mk, kangask. 55 mk, nahkaselk. 70 mk.

OTAVA

Jämsän Lottaravintola

ja

KANSALLISTALON MATKUSTAJAKOTI

Huoneet siistit ja ajanmukaiset. — Hinnat kohtuulliset. — Paras laatuaan paikkakunnalla.

LAPUAN LOTTIEN

RAVINTOLA-KAHVILA kunnantalolla sekä **KAHVILA Tapiolan talossa rautatieylikäytävän luona.**

Hyvää ruokaa, maukkaita kahviannoksia, makeisia, jäätelöä y.m.

Uusi Huomen

Isänmaallis-Kansallinen Naistenlehti

Toimiston osoite: Helsinki, Neitsytpolku 7, puhelin 64 159.

Tilaushinnat: 1/1 vsk. 40:—, 1/2 vsk. 25:— ulkomaille 60:—.

Ilmoitushinnat: 1/1 sivu 1200:—, 1/2 sivu 700:—, 1/4 sivua 400:—, 1/8 sivua 250:—.

Päivän pakinaa

Pääkaupungin tavanmukaiseen katukuvaan on jälleen ilmestynyt erikoisleima, joka kertoo maaseudun joukkovierailusta. Miesten suuretkin kokoukset jäävät usein huomiotta, koska pa miehet kerta kaikkiaan ovat puvussaan yksitoikkoisia, mutta vaikka naisilla tavallisessa pukeutumisessa on suorastaan kauhuna "eihän vain muilla ole tällaista!" näkyvät naiset mielellään tulevan kokouksiinsa yhtenäisessä "vormussa". Huhtikuun puolivälissä kansallispukuiset nuorisojoukot muistuttavat itsekeskisille helsinkiläisille, että 50 vuotta sitten Suomessa oli pääkaupunkilaispiireissäkin voimakas halu viedä sivistystä kansalle. Sama muistutus on meillä nytkin, kun näinä päivinä olemme seuranneet sinipukuisten marttaryhmien liikuskelua keskikaupungilla tai jonkun huivipäisen syrjäkylän emännän yritystä uskaltautua kadun yli vilkkaassa liikepaikassa. Me täällä kivimuurien keskellä aivan unohdamme, että marttoja niinkuin Marioitakin on myöskin Helsingissä. Martat ja maaseutu vain tuntuvat jollakin tavoin kuuluvan paremmin yhteen.

*

Satuimme äskettäin taidetilaisuuteen, jonka ovelta täytyi käännyttää yleisöä pois, koska kaikki eivät mahtuneet sisälle. Ja joskin onnistuimme varatun lipun turvin sisälle pääsemään, ei istumapaikkaa enää löytynyt. Kuitenkin oli kysymyksessä Hämäläisten talon juhlasali, jonne pitäsi mahtua lähemmä tuhatkunta henkeä. Eikä esiintyjänä ollut kukaan eurooppalainen kuuluisuus, vaan suomalainen nuorisokuoro, lausuntakuoro "Merjan kaiku", joka oli järjestänyt yleisöillan. Ohjelma oli hyvä, mutta kuitenkin tärkeimpänä vetonumerona oli se henki, jolla tämä ohjelma suoritettiin. Ilta oli isänmaallisessa mielessä "hyväätekevä". Lisää tällaisia iltoja!

*

Ehkä on monen naisen mielessä pyörinyt viime aikoina sama ajatus, jonka eräs päivälehdissä ilmensi pyyntönä, että "Akateemiset Karjalan naiset" keräisivät myöskin sellaisilta naisilta, joilla ei ole mitään palkkaa, jossakin muodossa toukokuun 16 päivän uhrilahjan Rajan Turvan hyväksi. On tuhansia keinoja, miten todellakin jokainen nainen voi antaa osansa tähän keräykseen, mutta muistakaamme, että omakohtainen kieltäymys jostakin tekee uhrin arvokkaaksi. Varmaankin me nauttisimme kesästämme paljon enemmän kulkemalla esim. vanhassa hatussa tai ilman uutta kesäpukua, jos tietäisimme niilläkin rahoilla luotavan vallia isänmaan turvaksi. Eikö ole muuten tulevaisuudenuskoa kohottavaa tämä uhrimieli? Nuoret miehemme tarttuvat lapioon, isät, äidit ja sisaret ojentavat heille käyttövarat. Suomen kansa osoittaa jälleen, ettei siihen vakavan hetken tullen turhaan vedota!

Uusi HUOMEN

ISÄNMAALLIS-KANSALLINEN NAISTEN LEHTI

Toimitussihteeri: ELSA VUORJOKI
Taloudenhoitaja: TYYNI LEISIO

HILJA RIIPINEN, päätoimittaja
Toimituskunta:
ELNA HETEMÄKI, VIOLA KUISTIO
ANNA POHJANHEIMO, EEVI SOLANNE
Julkaisija: KUSTANNUS-OY. RASTI

TOIMISTO: Helsinki
Neitsytpolku 7
Puh. 64 159 Klo 10—13
Tilaushinta vsk. 40: —

N:o 8

20. 5. 1939

Heidän tähtensä

Kuudestoista toukokuuta. Se on jo syöpynyt suomalaiseen sieluun. Muisto toukokuisesta juhlapäivästä sykähdyttää syvältä jokaisen mieltä, joka sai elää nuo voiton juhlahetket. Monta kuukautta kestäneen epätoivon, hädän, tuskan ja taistelun perästä.

Kuudestoista toukokuuta puhuu jälleen tälle kansalle. Vetoaa kansaan erikoisella tavalla. Suomen ylioppilaat, jotka Akateemisen Karjala-Seuran aloitteesta ovat päättäneet tarjota työvoimansa Kannaksen linnoittamiseen, vetoavat sinä päivänä Suomen kansaan. Ylioppilasnuoriso on Suomen Suojeluskuntajärjestön kanssa, joka tekee maan vapaan maanpuolustusväen nimessä työpalvelutarjouksen, kehoittanut kaikkia kansalaisia antamaan uhrilahjan — 16 pn palkan nimellä. Lukuisat kansalaisyhteisöt, pienemmät ja suuremmat, ovat rientäneet ilmoittamaan antavansa toivotun lahjan. Tokko tässä maassa on yhtään isänmaallista naista tai miestä, joka ei täyttäisi tuota ylevää vetoomusta.

Eikö ole niin, että me teemme sen myöskin heidän tähtensä, vapaussodan sankarien. Suomen kansalla täytyy olla paljosta huono omatunto valkoisten sankarien päivänä. Paljosta. Suomen kansaa painaa "kansanrintama"-häpeä. Jokaista kunniallista omaatuntoa se painaa. On valtiollisesti hoidettu niin kehnosti heidän jalo saavutuksensa. Valtiollisesti painuttu niin perin alas, että tuskin enää erinäisillä paikoilla eroittaa valkoista punaisesta. Niin perin alas.

Suokoon hyvä Jumala, että 16 päivän muisto ja sille merkitty kansallinen lahja piirtää vakoa kansan omaantuntoon. Että se on heräämisen enne. Että se ennustaa aikaa, jolloin tässä maassa rakennetaan varustus ei vain punaista Itää vastaan, vaan kaikkea sitä vastaan, millä nyt vielä on punainen henki.

Hilja Riipinen

Eräs vapaussodan sankariäiti

Vapaussodan aikana tulivat punaiset kotitarkastukselle erääseen hämäläiseen maalaistaloon, jonka talonväkeä epäiltiin valkoisten auttamisesta. Uhkaavana punainen päällikkö seisahtui talon emännän eteen: "Onko totta, että teillä on kuusi poikaa valkoisten rintamalla?" Ylpeänä emäntä nosti päänsä: "Ei, heitä on seitsemän!"

Tämä uljas sankariäiti oli emäntä *Karoliina Viukari* Luopioisten Aitoosta.

Viime palmusunnuntaina siunattiin Luopioisten hautausmaalla emäntä Viukarin maallinen maja ikuiseen lepoon. Tämä juhlahetki antaa aiheen tuoda esiin sen harvinaisen pitkän ja kaunissisältöisen päivätyön, minkä hän on tehnyt ei vain oman kodin ja oman paikkakunnan vaan myöskin yhteisen isänmaan hyväksi.

Emäntä Karoliina Viukari syntyi toukok. 6 p. 1861 Luopioisten kirkolla. Jo 19-vuotiaana hän solmi avioliiton maanvilj. Aug. Viukarin kanssa ja siirtyi emännäksi Viukarin taloon Luopioisten Aitoossa. Nuori emäntä ryhtyi alusta pitäen tarmolla ja rakkaudella talon emännän moninaisiin tehtäviin käsiksi. Tästä kodista tuli alusta pitäen ahkeruuden, valppauden ja kaikkien hyvien harrastusten tyyssija. Emännän työala ei rajoittunut keittiön ja aitan välille vaan jatkui navettaan ja talliin asti. Koko talon johto oli emännän käsissä, ja varsinkin leskeksi jäätyään joutui hän yhdessä lastensa kanssa huolehtimaan talon pidosta. Väsymättä ja itseään säästämättä hän 58 vuoden ajan hoiti esimerkiksi kelpaavalla tavalla emännyyttä talossaan. Emäntä Viukari oli tehtävissään perinpohjainen, täsmällinen ja ahkera ja näitä ominaisuuksia hän koetti perheväkeensäkin juurruttaa.

Emäntä Viukarin ajatukset eivät suinkaan olleet yksinomaan jokapäiväiseen työhön sidotut, van hän tahtoi pyhittää koko elämänsä Jumalalle ja isänmaalle. Päivän ahkeran aherruksen jälkeen kokoontui perhe yhteiseen iltahartauteen ja sunnuntaisin pidettiin säännöllisesti päivähartaushetki kodissa. Näissä tilaisuuksissa lapset vuorotellen lukivat tekstin. Usein nähtiin emäntä Viukari Luopioisten kirkossa ja vasta viime vuonna hankittu radio sai korvata kirkkomatkat, joita hän heikentyneen terveytensä vuoksi ei enään voinut tehdä.

Emäntä Viukarin päivätyö kodin piirissä on niin antoisa ja pitkä, että vain aivan harvat pystyvät sellaisiin saavutuksiin. Mutta tämä on vain yksi osa hänen työstään. Isänmaa oli saapa tältä sydänhämeen emännältä enemmän kuin tuskin keltään muulta tässä maassa. Vapaussodan aikana tuli Viukarin talosta etappipaikka, josta valkoiselle puolelle meneviä saatettiin rintamille. Usean viikon ajan oli tässä talossa harva se yö vieraita, joiden varustuksia täydennettiin talon vaate- ja ruokatavaroista ja joita sitten kyydittiin edelleen. Emäntä Viukari ei säästänyt vaivojaan, hän vaistosi, että isänmaa on todella vaarassa ja että apua on annettava — annettava runsaasti ja tinkimättä. Yksityisen hyvinvointi oli uhrattava isänmaan hyväksi. Viimeisissä kuormissa, mitkä Viukarin talosta vielä saatiin rintaman taakse kuljetettua, istuivat isäntä ja 7 poikaa. Kun isäntä oli epäillyt omaa lähtöään sairautensa tähden, niin emäntä oli pakoittamalla pakoittanut hänetkin mukaan, selittäen, että isänmaa tarvitsee häntä myös, kyllä siellä sopiva työ hänellekin löytyisi. Kaksi tytärtä ja kaksi nuorinta poikaa jäivät kotiin. Valkoisten päästyä Luopioisiin liittyivät nuorimmatkin pojat heti kotipaikkakunnan suojeluskuntaan, joten tästä per-

Karoliina Viukari.

HERTTA RAURAMO:

RINTAMALOTAN AJATUKSIA

rintamamiesten ja rintamanaisten kokoontuessa Kuopiossa 13—14. 5. -39

Taasen ovat rintamamiehet naisosastoineen olleet koolla, tällä kerralla Kallaveden kauniissa kaupungissa, Kuopiossa. Taas on kokoonnuttu yhteisten muistojen pariin, on tavattu vanhoja aseveljiä, on tehty tärkeitä päätöksiä rintamamieshuoltoa y. m. rintamamiehiä läheisesti koskevissa yhteisissä asioissa. On todettu entinen yhteenkuuluvaisuus: aseveljeys. Tämä on ollut mieltä lämmittävä, syrjäseudun rintamamiehelle suuri elämys.

On kuitenkin ollut todettava muutakin: "vapaussodan nuori armeija" on kuluneena 21 vuotena vanhentunut, selät ovat käyneet vanhuudenkumaraisiksi, hiukset ovat harmaantuneet ja — rivit harvenneet! Viimeksi vierähtäneen vuoden kuluessa on monen aseveljen matka päättynyt, entistään yhä useampi on jo ikänsäkin puolesta ennättänyt haudan partaalle. Ajan ratas ei ole kulkuaan pysähdyttänyt, ja luonnon lait ovat tehneet tehtävänsä armotta. Näinollen on kokoontumisen ja jälleennäkemisen iloon sekoittunut kaipaustakin. Masentavaksi kävisikin vuosittainen kokoontuminen ja juhlille saapuminen, jos muistojen ääressä oleminen olisi yksinomaisena kokoontumisemme tarkoituksena. On kuitenkin aina muistettu, että sankarihautojen, muistosanojen ääreen on p y s ä h d y t t y, mutta sitten on suunnattu katse e t e e n p ä i n! On katsottu tehtävän suurinta kunniaa sankareille kohdistamalla muistojen velvoittamana ajatukset, tarmo ja työ Isänmaan asiaan, siihen, mikä kulloinkin on ollut ajankohtaisin. Muistojen ääressä meidän onkin ennen muuta kuultava v. 1918 armeijan valkoisen aatteen velvoitus, se velvoittakoon meitä kaikkia edelleenkin, niin juhlakokouksissamme kuin arkisessa elämässämmekin!

Herkkävaistoisena ja velvollisuudentuntoisena on nuorisomme oikein ymmärtänyt vapaussodan sankaripaasien velvoituksen. Se on nyt, niinkuin jääkäriliikkeen aikoina, omaksunut tunnuksen: "Ei sanoin, vaan teoin". Se on täten osoittanut tajuavansa, että Isänmaan itsenäisyyden puolustaminen on kansalaisen suurin oikeus ja velvollisuus ja meille jokaiselle osoittanut paikkamme siinä työssä. Tämä yli-oppilasnuorisomme taholta lähtenyt aloite rajojemme turvaamiseksi on tullut suurena lahjana vanhenevalle ja harvenevalle rintamamiesarmeijalle, se osoittaa, etteivät vapaussodan uhrit ole turhia olleet ja että valkoisen aatteen, v. 1918 rintamamieshengen vaaliminen tulee tuottamaan näkyviä tuloksia.

Me, valkoisten kotien naiset, ylläpitäkäämme edelleenkin kodeissamme oikeata rintamamieshenkeä, olkaamme väsymättöminä omalla tavallamme työssä mukana: Ä l k ä ä m m e a n t a k o t u l e n s a m m u a!

---

heestä i s ä ja 9 p o i k a a olivat valmiina uhraamaan kalleimpansa isänmaan hyväksi.

Tunnustukseksi ansioistaan vapaussodan ajalta annettiin Karoliina Viukarille Vapaussodan muistomitali ja myöhemmin v. 1925 Valkoisen Ruusun Ritarikunnan ansiomerkki.

Isänmaalliseen Kansanliikkeeseen liittyi Karoliina Viukari perheineen sen alusta lähtien. Usein hänen kodissaan kokoonnuttiin isänmaan asioista keskustelemaan. Viukarien vieraanvarainen koti oli kaikille avoin, ja kaikki, jotka tavalla tai toisella joutuivat kosketukseen emäntä Viukarin kanssa, säilyttävät aina mielessään kuvan rehdistä hämäläisestä talon emännästä.

Emäntä Karoliina Viukari nukkui rauhallisesti ikiuneen kodissaan Aitoossa maaliskuun 19 p. 1939. Vielä lähtönsä edellisenä iltana oli hän kuunnellut iltahartauden radiosta ja sanonut pojilleen, että oli kuin häntä varten olisi puhuttu. Näin hän siunasi itsensä ja jätti kaiken Korkeimman huomaan ja johtoon.

Laaja sukulaisten ja ystävien parvi oli kokoontunut saattamaan rakastettua ja kunnioitettua vanhusta hänen viime matkalleen sinne samaan sukuhautaan minne jo aikaisemmin oli puoliso ja neljä lasta saatettu. Kaunis, lukuisten seppeleitten peittämä kukkakumpu jäi osoittamaan sukulaisten ja ystävien kiitollisuuden ja kaipauksen tunteet. Karoliina Viukari on saanut rauhaisan lepopaikan rakastamansa synnyinmaan povessa.

A. T.

SELMA SALMELA:

Työväestön lapset isänmaalle

Me isänmaallisen kansanliikkeen jäsenet joudumme tavan takaa vastaamaan kysymykseen, minkätähden olen liittynyt IKL:ään ja vielä päälle päätteeksi pysynytkin siinä. Voimme antaa vastaukseksi tietysti montakin syytä, mutta yhden, joka on ollut sydäntäni lähellä jo vuosikymmeniä, sanon aina ensimmäiseksi, nim. työväenkysymyksen.

Kansan lasten opettajana olen joutunut lähelle työläiskoteja. Olen löytänyt sieltä paljon kunnon miehiä ja uskollisia, uhrautuvia naisia. Ja aina ajatellut heitä katsellessani: miten onnellinen Suomi olisikaan, jos nuo kunnon ihmiset olisivat myös isänmaallisen hengen läpitunkemia. Sitä he myös varmasti olisivatkin, jos ei meidänkin maahamme olisi päässyt pesiytymään marxilainen kirous. Ja ellei suomalaista työläistä olisi kymmeniksi vuosiksi jätetty kokonaan tuuliajolle — punaisen tuulen vietäväksi.

Ennen Isänmaallisen kansanliikkeen heräämistä kysyin yhä uudestaan, eikö todellakaan meillä muodostu liikettä — ryhmää, joka ottaisi hoitaakseen myös työväestön asiat. Liikettä, joka vapauttaisi suomalaisen työmiehen kansainvälisyyden kahleista, näyttäisi, että se ei ole mikään marxilaisten yksinoikeus. Mutta ei, kukaan ei tehnyt mitään heidän hyväkseen, vaan työväestömme painui yhä syvemmälle katkeruuden myrkyttämään suohon.

Kaksikymmentä vuotta sitten, kun punaiset johtajat niin perin pohjin pettivät joukkonsa, ajattelin: no, nyt lopultakin aukenivat työläisten silmät näkemään, mitä miehiä heidän johtajansa oikeastaan ovat, että he ovatkin vaan suuria pettureita. Ja nyt työväestö varmasti jättää marxilaiset opit ikuisiksi ajoiksi. Mutta toisin kävi. Vihan kylvö alkoi uudestaan entistään kiivaampana. Silloin ei keksitty mitään suojelulakia sen estämiseksi. Suomalainen työmies oli taas yhtä herkkäuskoinen kuin ennenkin. Hän ei totisesti ollut mitään oppinut. Kaikki mitä heidän johtajansa heille valehdellen lupasivat, ottivat he täytenä totena.

Kun Isänmaallinen kansanliike sitten syntyi ja se otti hoitoonsa myös työväestön asian, silloin riemuitsin! Nyt oli siis lopultakin harras toivomukseni toteutunut, oli muodostunut liike, joka ojensi veljeskäden myöskin suomalaiselle työmiehelle. Liike, jonka jäsenet, naiset ja miehet, eivät häpeä kulkea rinta rinnan työläisen kanssa, vaan näkevät myös hänessä tämän saman kansan jäsenen, tekevät yhdessä työtä tämän saman isänmaan hyväksi. Ja I.K.L. olisi tässä varmasti hyvin ja nopeasti menestynyt, elleivät muutamat puoluejohtajat, jotka sentään väittävät valkoisia olevansa, olisi kateudesta ja ilkeydestä panneet kaikki pillit, pienet ja suuret, soimaan, ettei työväestö vaan mitenkään liittyisi I.K.L:n valkoiseen rintamaan, sillä heidän mielestään on sittenkin tuhat kertaa parempi, että se pysyy edelleenkin punaisten riveissä. Sellaista on suomalaisten kateus.

Kansakoulussa ovat työläisten lapset yhtä isänmaallisia kuin muutkin, elleivät ehkä ole olleet jo työväentaloissa myrkyttymässä. Kun katselen oppilasteni kirkkaita silmiä ja kuun-

KIRSTI MERISALO:

IKL:n naisten taistelu jatkuu

Nykyaika on monessa suhteessa käsitteitä sekoittavaa aikaa. Aatteet ja ihanteet sotketaan taitavasti "kansanvallan" kauniin kaavun alle. Ja puoluetaistelu, mikä on kehittynyt taktikoivaksi valtakamppailuksi, jatkaa häikäilemättömin keinoin työtänsä kansamme tuhoksi. Uhrimieli ja palvelevaisuus ovat hävinneet, itsekkyys ja valheellisuus sanelevat sen teot, ja siksi sen kamppailu on muodostunut alhaiseksi ja kätkee itseensä tuhon siemenen.

Tällaisena aikana joudumme kysymään: Missä on valveutuneen isänmaataan rakastavan suomalaisen naisen paikka tällä hetkellä?

---

telen heidän heleitä ääniään laulaessaan "Sulle tahdomme suoda kaikkemme, puolestas seistä saakka kuolohon", täyttää tuska sydämeni ajatellessani, että ne samat tytöt, jotka nyt niin hyvin käsittävät, että isänmaa on meille Jumalan suuri lahja, jonkun vuoden kuluttua ovat kokonaan menettäneet kaiken isänmaallisuutensa. Heidän laulunsa ovat nyt jotakin vallan toista sekä sävyltään että hengeltään ja katseeseensa on tullut uhmaa ja katkeruutta.

Isänmaallisen kansanliikkeen naiset, tehkäämme kaikki mitä suinkin voimme työläiskotien hyväksi, jotta katkeruuden ja vihan kylvö sieltä karkoittuisi, ja siten pelastaisimme niitten kotien lapset ja nuoret isänmaalle! Silloin he vielä varttuneinakin koko sydämestään laulavat: "sinun puolestas elää ja kuolla on halumme korkehin."

Puolueittenko riveissä pirstomassa rikkinäistä kansaamme, rakentamassa eroittavia muureja eri kansanluokkien keskelle ja hajoittamassa — aikana, jolloin kaikki voimat olisi koottava yhteen? — Ei koskaan siellä.

Naisten työkenttä on suuri ja toimintamahdollisuudet nytkin rajattomat. Senhän on myöskin idän komminter tietänyt. Siellä on vaistottu, että I.K.L:n riveihin on liittynyt paljon naisia siksi, että sen työ rakentuu ainoalle kestävälle perustalle ja tähtää naisille kalleimpien elämänarvojen, uskonnon, kodin ja isänmaan suojelemiseen. Ja siksihän olisikin naiset estettävä liittymästä siihen koettamalla kaikin käytettävissä olevin keinoin elvyttää n.s. *puolueettomien* naisten yhdistysten toimintaa. Tällainenhan käsky on annettu Moskovasta. Ja seuraukset ovat jo näkyneet. Puolueettomuuden lipun alle on koottu naisia eri puolueista ja on tehty tuota nykyään niin paljon kehuttua yhdistävää työtä.

Kysymme kuitenkin. Mikä on se *puolueettomuuden lippu,* minkä alle nyt naisten joukkoja kootaan? Se on sekin verhottua punaista puolueellisuutta, ja siinä piilee suuri vaara siksi, että sen avulla koetetaan vieroittaa naiset pois ajankohtaisista poliittisista kysymyksistä ja nukuttaa heidät siihen hyväuskoisuuden uneen, että yhteistyön saavutukset ovat jonkin arvoisia, vaikka kansakunnan tärkeimmissä on erimielisyys niin suuri ettei niitä uskalleta kosketella ollenkaan.

On suurenmoinen, mieltälämmittävä ajatus, että Suomen naiset joskus "liittävät kädet kä-

(Jatkuu siv. 119).

Rajat on turvattava

myös sisäisesti, eripuraisuuden henkeä vastaan!

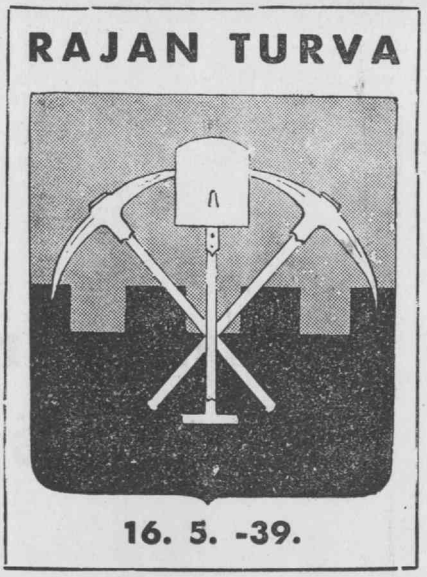

Puoluevaltaisesti hallittua kansaa uhkaava pahin vaara piilee kansakunnan ja valtion tärkeimmän etukysymyksen, valtiollisen itsenäisyyden turvaamisen syrjäytymisessä toisarvoisten kysymysten tieltä. Julkinen elämä muodostuu taloudellisten luokkien ja eturyhmien enemmän tai vähemmän häikäilemättömäksi kilvoitteluksi, jossa kunkin ryhmän yksityiset edut, useimmiten aineelliset, ovat määräävästi etualalla, ja kansalaiset vähemmän ajattelevat valtiollisen vapauden suojaamista. Tällöin unohdetaan, että valtion riippumattomuus on kaikkia aineellisia etuja arvokkaampaa, että näillä jälkimmäisillä on kansallisen vapauden rinnalla toisarvoinen asema, mutta siten, että vasta valtiollisessa vapaudessa nekin pääsevät kaikinpuolisesti kehkeytymään tuloksiksi, jotka ovat hyödyllisiä sekä yksityiselle että yhteisölle, jossa hän elää.

Viimeksi kuluneiden aikojen suuret valtiolliset järkytykset kiistämättömästi todistavat, ettei valtakunnallinen alue meidänkään aikanamme ole sinänsä pyhää ja koskematonta oikeuttaakseen suhtautumaan maanpuolustuskysymykseen, ikäänkuin se olisi toisarvoinen, taikka sen pahempi abstraktio, mikä ei kouraantuntuvasti koske kansalaisten elinetuihin. Huolenpito valtakunnan turvallisuudesta aletaan vihdoinkin käsittää jokaista kansalaista velvoittavaksi, ja tämä saa kaikki kansan jäsenet kokoamaan voimansa yhteisiin ponnistuksiin maan koskemattomuuden turvaamiseksi. Oivalletaan, että tämän täytyy tapahtua silläkin uhalla, että se joskus merkitsee leivän kaventamista kansalaisilta ja hyvin suuria aineellisia uhrauksia. Kansa, joka tahtoo elää, on valmis näihin uhreihin.

Viime viikkoina on silmäimme edessä ollut kaunis näky: Suomen kansa suurella yksimielisyydellä yhtyneenä aktiiviseen kansalaistoimintaan maanpuolustuksen hyväksi. Se on tapahtunut kesken puoluevihojen, odottamatta ja äkkinäisesti, vieläpä nuorison alotteesta, jonka hyvää tarkoittaviin ajatuksiin ja tekoihin on usein niin penseästi ja epäluuloisesti suhtauduttu. Tämä on ilahduttavaa itse asian vuoksi, josta nyt lähinnä on kysymys: rajojen turvaamisesta. Mutta tässä voidaan nähdä vielä enemmän. Vähemmän merkitsevää sittenkin lienee se aineellinen tulos, josta tällä kertaa on kysymys. Emme näet saa ajatella niin herkkäuskoisesti, että tämänkertainen työ rajojen turvaamiseksi on ainoastaan tarkoitettu tekemään mahdollisiksi uudet levonpäivät huolettomuudessa, jolloin uudestaan sopii heittäytyä puolueiden ja ryhmien temmellyskentälle. Merkitsevämpää on, että se sisältää tuomion juuri tästä luokka- ja ryhmäkarsinoihin eristäytymisestä. Havaitaan, etteivät ne kovan päivän tullen olekaan kestävät suojelemaan edes yksityisiä, saatikka kansallisia yhteisetuja. Näin sisältyy tunnussanaan: rajat turvattava! ajatus yksimielisestä, eheästä Suomen kansasta sekä rauhan että sodan päivinä. Rajat on turvattava myös kansaa sisäisesti vaarantavaa ja heikontavaa eripuraisuuden henkeä vastaan. Jos se toiminta, joka viime viikkoina on kansalaiset koonnut yhteen lujien linnoitusten rakentamiseksi ulkonaista vihollista vastaan, voisi aukaista silmiä näkemään myös kansakunnan sisäisen eheyttämis- ja rakentamistyön välttämättömyyden, niin silloin vasta olisi luotu yhteiskuntamme lujin linnoitus. Sillä sementti ja betoni voidaan ampua hajalle, mutta yksimielistä, vapautta rakastavaa kansaa ei mikään mahti voi hävittää.

Älkää ostako muunnettua kauneutta.
Ostakaa *alkuperäiset* HMN *huonekalut.*

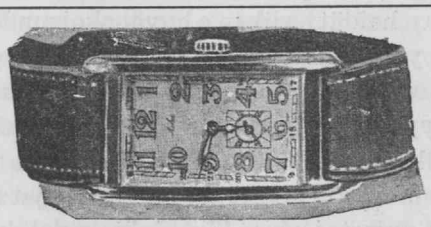

YLIOPPILAS- JA KOULUNPÄÄTTÄJÄIS LAHJAKSI
sopii kello erinomaisesti.
Rannekelloja jaloteräskuorilla 400—600—800—.
Rannekelloja kultakuorilla 800—1000—2000—.
Tyyliherätyskelloja, sveitsiläisiä, kivilaakereilla 180—240—360—.
Kulta- ja hopeakoruja ainutlaatuinen valikoima.
Näyttelemme auliisti, hintamme ovat sopivat.
POHJOLAN KELLO JA KULTA OY.
Helsinki - Mikonk. 3.

ANSIOITUNEITA NAISIA:

HILDUR KOSKIMIES

"Porilaisempi kuin moni syntyperältään porilainen" on omien sanojensa mukaan lehtori *Hildur Koskimies,* jonka tahdomme tällä kerralla esitellä lehtemme lukijoille ansioituneena naisena. Ja *miksi* sitten?

Ensi syksynä tulee 58 vuotta kuluneeksi siitä kun lehtori Hildur Koskimies muutti Poriin ryhtyäkseen täällä vastaperustetun "Porin suomenkielisen yksityistyttökoulun" opettajaksi. Saman koulun opettajana hän on suorittanut pitkän — 50 v. kestäneen — siunausrikkaan elämäntyön. Suuri on se entisten oppilaitten joukko, joka on kouluaikanaan joutunut saamaan lehtori Hildur Koskimiehen opetuksesta läpi elämän kestäviä herätteitä. Ja näitä opetuksia ovat ennättäneet nauttia äidit ja tyttäret kahdessa, jopa kolmessa polvessa. Mutta puhuaksemme "suulla suuremmalla", lainaamme tähän koulun vuosikertomuksesta v. 1931 koulun silloisen johtajan, nyttemmin manalle menneen rehtori Inkeri Kallialan kirjoittamat rivit, lehtori Hildur Koskimiehen siirtyessä eläkkeelle.

"Opettajatehtävänsä on Hildur Koskimies hoitanut etevällä taidolla ja aivan harvinaisella antaumuksella, voimme sanoa hartaudella. Siksi hän on vaivojansa säästämättä uhrannut paljon aikaa opetustuntien suunnitteluun ja valmistukseen sekä pyrkinyt antamaan oppilailleen mahdollisimman perusteelliset tiedot. Mutta tähän eivät hänen tuntiensa saavutukset ole pysähtyneet. Mikäli opetusainehisto kieliopetuksessakin suinkin sen on sallinut, on tämä rikashenkinen opettaja luonut henkevyyttä tunnin sisällykseen, selvitellyt jonkun isänmaallisen, muun aatteellisen tai siveellisesti kasvattavan totuuden tärkeyttä ja sovittanut sen elämään. Tämä puoli Hildur Koskimiehen opetustyössä on monasti johtanut nuorten mielet ihanteiden maailmaan ja antanut heille haihtumatonta hengen rikkautta evääksi elämän teille." —

— "Koulun menestys ja sen oppilaiden kaikenpuolinen edistys, se on ollut lehtori Koskimiehen läheisin, melkein ainoa harrastus. Hänen suhteensa oppilaisiin on aina ollut henkilökohtainen ja ystävällinen, vaikka hän on ollut heille ankarakin. He ovat saaneet kokea hänen uskollista huolenpitoansa, olkoonpa sitten aiheena ollut heikko terveys, koulutyön vaikeudet tai luonteen kasvattaminen."

— "Oppilaiden yhteiset harrastukset koulussa ovat aina saaneet lehtori Koskimiehen liikkeelle. 50 vuotta hän on jaksanut käydä melkeinpä jok'ikisessä toverikunta- y.m. oppilaiden kokouksissa tai illanvietoissa, puhumattakaan niistä, joissa hän on johtanut oppilaiden toimintaa."

— "Hiljaisena ja vaatimattomana Hildur Koskimies on keskuudessamme suorittanut elämäntyönsä, jota velvollisuudentunto aina pienimpiä yksityiskohtia myöden on viitoittanut. Mutta kannattavina voimina tässä työssä ovat olleet Jumalan pelko ja syvä rakkaus kansaan ja synnyinmaahan. Ne ovat elävöittäneet niin opetus- kuin kasvatustyön."

Hiljaisena ja vaatimattomana, ystävällisenä ja palvelevaisena tunnetaan lehtori Hildur Koskimies entisten oppilaiden, opettajatoverien ja kaikkien kanssaihmisten keskuudessa, eheänä persoonallisuutena, jota kaikki kunnioittavat ja jonka kohdatessaan jokainen tuntee kohtaavansa jalon, horjumattoman suomalaisen ja nöyrän kristityn.

KANSALLINEN ESPANJA

viettää näinä päivinä samanlaisia voiton juhlia kuin oli meillä 21 vuotta sitten, Espanjan vapautta.

Kenraali Franco saapuu kansallisine armeijoineen Madridiin, Espanjan pääkaupunkiin. Jo viikkoja on

Madridissa korjattu punaisen terrorin jälkiä ja autettu kaikin voimin nälkäkärsinyttä väestöä. — "Auxilio Social", Espanjan naisten lottajärjestö, nähdään kuvassamme avustustyössä Madridissa.

Impilahden kk. Martta-yhdistyksen perustavat jäsenet.

Suomen naisten vastaus helmikuun manifestiin oli — Martta-yhdistys

Martat kokoontuvat juuri pääkaupunkiin viettämään yhdistyksensä 40-vuotisjuhlaa. Sen syntymävuosi 40 vuotta sitten — vuosi 1899 — oli siis juuri tuo sortoajan surullisen kuuluisa huippuvuosi, helmikuun manifestin vuosi. Nämä asiat ovatkin suoranaisessa yhteydessä, juuri isänmaan hätä silloin herätti naiset työhön.

"Jotakin meidän täytyy tehdä!" oli Lucina Hagman sanonut luettuaan erään ystävänsä Raja-Karjalasta lähettämän kirjeen, jossa kuvattiin henkistä ja aineellista hätää siellä. Ja niin päätettiin perustaa naisten yhdistys, jonka nimi "Sivistystä koteihin" kuvaa sen tehtävää: naisten avulla, naisten kautta piti viedä sivistyksen viesti Suomen kaikkiin koteihin, herättää naiset, sillä jos koko kansa oli tehtävästään tietoinen, ei se sortuisi. Tunnuslauseena oli: "Meidän täytyy mennä maaseudun koteihin, äitien luo, jos mieli pelastaa tulevaisuuden toivo, lapset." Ja velvoittavat olivat yhdistyksen ensimmäisen puheenjohtajan, Lucina Hagmannin sanat työn alkaessa: "— — Älkäämme unohtako, että kysymyksessä on kallein, mitä meillä on, kansallinen olemuksemme. Miten olemme onnistuneet tämän olemuksen pelastamisessa ja säilyttämisessä, se tulee suuressa määrin riippumaan siitä, käsittävätkö maamme naiset ja täyttävätkö he painavan velvollisuutensa äiteinä, kasvattajina, kansalaisina".

"Sivistystä koteihin" oli kuitenkin liian vaarallinen nimi vallanpitäjien mielestä. Niinpä keksittiin vaarattomampi nimitys "Martta-yhdistys". Ja heti ryhdyttiin työhön. Yli koko maan, kaikkialle lähetettiin lähettejä, kirjein pyydettiin työntekijöitä.

Koska juuri Raja-Karjalan onnettomat olot olivat antaneet sysäyksen koko yhdistyksen syntymiselle, pyysimme näistä ensimmäisistä Martoista erään, joka nimenomaan siellä oli joutunut työtä aikamaan, kertomaan muistelmiaan noilta ajoilta. Hän oli nimittäin yksitoista vuotta — 1893—1904 — toiminut Marttatyön äärimmäisillä etappipaikoilla, Salmin piirissä, ja vielä kymmenkunta vuotta poismuuttonsa jälkeenkin kirjeellisesti ollut seuraamassa työtä siellä. Nuorena rouvana sinne tultuaan oli häntä kauhistuttanut kansan alkeellinen elintaso ja kehittymättömyys ja hänen sydämeensä koskenut heidän kertomuksensa, ettei eräissä kylissä ollut yhtään lukutaitoista asukasta ja surullinen toteamuksensa: "Sikoja myö oomma ja sioiks myö jäämmä, ku ei kenkään meit armaha!" Niinpä hän oli pannut alkuun kansansivistystyön jo ennenkuin Tekla Hultin kirjoitti pääkaupunkiin perustetun Martta-yhdistyksen ja pyysi mukaan toimimaan.

Kaikki piti opettaa aivan alusta alkaen. Risuäkeet ja puuaurat olivat ainoat maanviljelyskalut ja viljaa tuuletettiin siten, että kaksi ihmistä istuen maassa jalat vastakkain heitti sitä lakanalle. Voita saatettiin tuoda kaupaksi punaiseen riepuun käärittynä ja kun ostaja epäili, selitettiin: "A hyvä frouva, se on miehein pesty paita". Ja tohtorin luo tuotiin viimeisillään oleva keuhkotautinen ja käskettiin antaa rohtoa, joka heti paikalla parantaisi. Kansan oli tapana lähestyä herrasväkeä polvilleen langeten ja suudellen jalkoja. Oli vaikeaa saada sitä tottumaan pois tästä itämaisesta orjatavasta. Juoppous rehoitti vieläpä niin suurena, että isät olivat valmiit viinan vuoksi myymään tyttäriään valkoiseen orjakauppaan. Tällaisia viinakauppiaita kulki rajalla tuhka tiheään. Oli vain kuin Jumalan erikoista siunausta, että eräs näistä kauppiaista sai juuri Marttojen valistustilaisuudessa raittiusherätyksen ja lopetti tuhoatuottavan ammattinsa siihen.

Emäntien lomakurssit Rovaniemellä

Teoriatunti kutomakursseilla. Kuva Laatokan-Karjalasta.

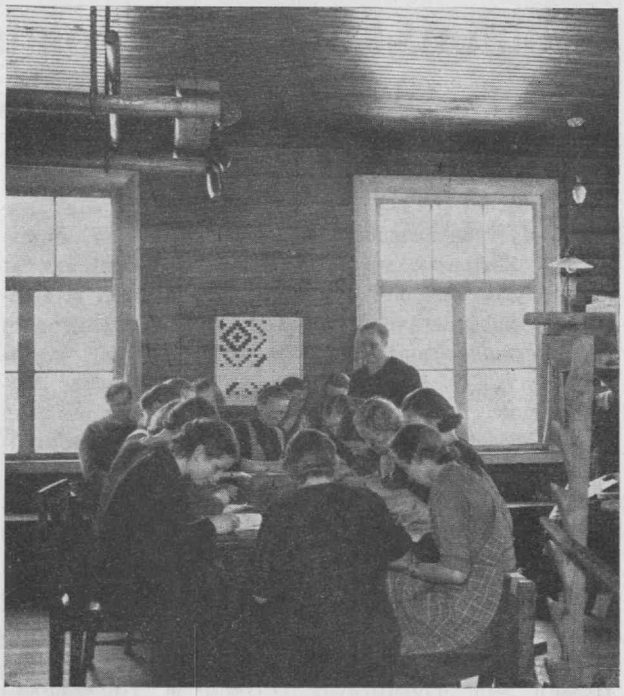

Jängätkään eivät estä neuvojaa viemästä pensaita salokylän koteihin.

Suurenmoisella uhrautuvaisuudella ryhtyivät Martat jättiläistyöhön tämän onnettoman rajaseudun kohottamiseksi. Ensimmäiset neuvojat lähetettiin, ja he suorittivat raskaan työpäivän. Aamupäivisin he neuvoivat käytännöllisiä töitä, ruuanlaittoa, kutomista, lasten- tai puutarhanhoitoa, iltaisin he pitivät iltakoulua. Palkka oli mitätön ja asunto-olot kurjat, usein joutui viettämään yönsä väentuvan penkillä. 4—8 viikkoa he viipyivät kussakin paikassa. Neuvojien lisäksi kulkivat käsityötaitoiset Martat opettamassa ompelua ja parsimista taloissa. Ensimmäiset rukit tuotiin Salmiin 1894.

Luku- ja kirjoitustaidon yleistämiseksi pantiin pystyyn iltakouluja, joihin joskus saatiin oikein ammattitaitoinen opettaja, kun kansakoulunopettaja tuli mukaan, mutta useimmiten oli joku Martoista opettajana, esim. manitulla rouvalla oli iltakoulu omassa kodissaan. Oppilaat olivat täysi-ikäisiä naisia ja miehiä, ja opin halu oli hyvä, mutta venäläiset papit koettivat kaikkensa herättääkseen kansassa epäluuloja Marttojen työtä kohtaan. M.m. uskoteltiin, että koulusta kyllä jälkeenpäin perittäisiin maksu. Niinpä olikin tavallinen kysymys, mitä nämä opettajat saivat palkkaa työstään, eikä mitenkään tahdottu uskoa heidän sitä aivan palkatta tekevän. Opettajien piti vain muistaa aina soveltaa opetettavansa kuulijoiden käsityskannan mukaan. Salmin iltakoulu oli nimittäin mennä aivan hajalle, kun eräs kiertävä puhuja aikoi esittää varjokuvia ja sitä varten peitti ikkunat. Silloin ryntäsi koko kuulijakunta ulos ja huusi kauhuissaan: "A meijän uskoo muutetah!"

Ikävää oli, ettei pitäjän säätyläisiä saatu ollenkaan mukaan tähän työhön. Osaksi ruotsalaisina äidinkieleltään ja vailla Snellmannin hengen herätystä he eivät ymmärtäneet kansan asiaa samalla tavoin omakseen kuin esim. rouva M., jolla jo oli kodin perintönä todellinen kansallishenki ja uhrautuva isänmaanrakkaus.

Mutta vaarattoman "Martta"-nimen suojassa tehty työ täälläkään ei ollut aivan vaaratonta viranomaisten mielestä. Olihan esitelmätilaisuuksissa m.m. kerrottu satu linnuista, jotka Jumala on luonut erilaisiksi ja joiden Hänen tahtonsa mukaan täytyy myöskin laulaa omalla kielellään. Ja kun kansa selitti: "A kuulehan sie, kun siul on eri Jumal kui meil!" oli Martta-puhuja opettanut, että Jumala oli yhteinen ja että he eri uskonnosta huolimatta kuuluivat samaan Suomen kansaan eikä venäläisiin.

Sillä toisenlaista kylvöä tehtiin venäläisellä taholla. Suomalainen kansakouluntarkastaja erotettiin, venäläinen pantiin sijaan ja tämä määräsi lapsille opetettavaksi venäjää. Ruokaa ja vaatteita lupaamalla houkuteltiin suomalaisia lapsia venäläisiin kouluihin. Venäjä kuvattiin ihannemaaksi, jossa syötiinkin vain pelkkää vehnästä. Niinpä kun 1910 kenraalikuvernööri Seyn matkoillaan tuli Salmiin, kansa oli haltioissaan ja ymmärtämättä hänen venäjänkielistä puhettaan luuli tämän ilmoittaneen, että nyt oli tullut uusi laki, jonka mukaan he karjalaiset pääsisivät suorastaan Venäjän alamaisiksi, ja tässä uskossa hurrattiin puhujalle. Vieläpä papit ryhtyivät puuhaan nimien keräämiseksi adressiin, jossa ilmoitettaisiin, että haluttiin Venäjän alamaiseksi. Onneksi puuha kuitenkin raukesi.

Tämä oli aseetonta taistelua rajan kansasta. Niinpä koetettiin mahtikäskyin lopettaa Marttojen isänmaallinen toiminta. Kun rouva Helmi v. Pfaler saapui Helsingistä Marttojen lähettinä ja aikoi puhua eräässä jo ilmoitetussa kokouksessa, soittikin nimismies paria tuntia ennen lähtöä ja kielsi tilaisuuden pidon pidättämisen uhalla. Ei auttanut, että selitettiin, että tarkoitus oli puhua vain kodin- ja lastenhoidosta, kokous piti jättää pitämättä. Lisäksi nimismies ilmoitti menevänsä Viipuriin, jossa ei suinkaan aikonut vaieta Marttojen puuhista.

Suomen kansanopistolaitos on juhlinut 50-vuotista olemassaoloaan

"Suomen kansanopistolaitoksen viettäessä perustamisensa 50-vuotisjuhlaa ansaitsevat tämän vapaan kansansivistystyön uurastajat isänmaan kiitollisen tunnustuksen. Sortoajan vastustushengen herättäminä ovat kansanopistot isänmaallisuuden ja kristillisen siveellisyyden pohjalla suorittaneet mitä merkittävimmän työn varsinkin maalaisväestön sivistyksellisen ja samalla myös taloudellisen vireyden edistämiseksi. Monien hyvien harrastusten tyyssijoina ne ovat osaltaan vaikuttaneet raittiuden ja hyvien tapojen vakiintumiseen. Millä tuloksella kansanopistot lietsovat rakkautta isänmaahan ja sen tulevaisuuteen, muistamme ihaillen, sillä isänmaan vaaran hetkellä kansanopistot olivat monin paikoin kansannousun keskuksia ja opistojen kasvatit yhtenä miehenä valmiit nousemaan taisteluun oikeuden ja vapauden puolesta."

Tasavallan presidentti huomautti tässä tervehdyksessään kansanopistoväelle lyhyesti ja ytimekkäästi syyt kansanopistolaitoksen syntymiseen maassamme tasan puoli vuosisataa sitten. Esikuva saatiin Tanskasta grundtvigilaisesta kansanopistosta, joka pian täyttää 100 vuotta. Maassamme toimii parhaillaan 59 kansanopistoa, joista 44 suomenkielistä ja 15 ruotsinkielistä. Oppilaita niissä on vuosittain n. 3000—3500. Suomalaisista kansanopistoista toimii suurin osa, 41, maaseudulla, vain 3 on kaupungeissa. Maamme suomenkieliset kansanopistot eivät enää kaikki ole varsinaisesti grundtvigilaisia, vaan monet kristilliset opistot palvelevat erilaisia uskonsuuntia tai kirkollisia tehtäviä. Kaikissa on kuitenkin henki voimakkaasti isänmaallinen. Niinpä on useissa opistoissa maanpuolustuksen opetus ohjelmassa. Sk.- ja lottatyö ovat virkeästi huomioituja.

Tänä aikana, jolloin maaseudullekin pyrkivät pesiytymään kaikenlaiset ajan köykäisen hengen tuomat siveellisesti ala-arvoiset tavat, uskonnonvastaisuus ja -halveksiminen ja välinpitämättömyys ihmishengen syvemmistä tarpeista, on kansanopisto tukevana vastapainona kaikelle madaltavalle. Myös herättää se nuorisoa oikeaan käsitykseen maaseudun tarpeista, niin henkisistä kuin taloudellisista. Tänä aikana, jos mahdollista, on kansanopistotyö entistä suuremmaksi siunaukseksi, sillä se tahtoo kasvattaa jumalaapelkäävää, isänmaataan rakastavaa, uhrialtista, siveellisesti ja ruumiillisesti kunnokasta, valistunutta talonpoikaisväestöä maahamme. Omilla aivoillaan ajattelevaa väkeä se pyrkii kasvattamaan.

Kansanopistoväen juhlat pääkaupungissa huhtikuun puolivälissä olivat komea todistus kansanopistolaitoksen saamasta yleisestä arvonannosta. Messuhalli viimeistä sijaa myöten täynnä nykyistä ja entistä kansanopistoväkeä kutsuvierainaan julkisen elämämme erikoisesti opetustoimemme eturivin väkeä. Tuhantinen kansallispukuinen kuoro oli valtava näky ja elämys. Kun se kansanopisto, joka 50-vuotiaana vielä on toiminnassa, on ruotsinkielinen — Porvoon kansanopisto — oli ohjelmassa paljon ruotsinkieltä. Oli kiltisti myönnytty siihen, että puolet ohjelmasta suoritettiin ruotsinkielellä. Olisi näinollen odottanut, että ruotsinkieliset kansanopistolaiset olisivat sunnuntain kulkueessa, jolloin maan pääkaupunki sai nähdä komean parven maansa parasta nuorisoa, olleet myös solidaarisia ja pysyneet mukana kulkueen käydessä Snellmanin ja Lönnrotin patsailla! Vain eipäs — he menivät suoraan Runebergin patsaalle, ympäröivät sen joten suomenkieliset eivät joutuneet sitä lainkaan kunnioittamaan. Eivät olleet suomenkieliset nuoret tyytyväisiä. Kuulipa kysyttävän raitiovaunussa suomalaisilta kansanopistolaisilta Messuhallin juhlan johdosta: "Opetetaanko suomalaisissa kansanopistoissa ruotsia?" Maalaisnuorten silmät avautuivat kaksikielisyyden harmeille.

Tämän vuoden kansallisen sivistyksen suurjuhla on takanapäin, mutta se velvoittaa eteenpäin. Ei vain kansanopistoja syventymään työhön vaan myös yleistä käsitystä syventymään sen työhön ja tukemaan sitä entistä auliimmin.

Kansanopiston opettaja.

Kerran olikin jo tulossa pari santarmia Pitkärantaan, mutta nämä kääntyivät huonon kelin takia takaisin kesken ja lähettivät erään kelpo nimismiehen tutkimaan asiaa. Kenties oli levinnyt huhuja niistä salaperäisistä paketeista, jotka sisälsivät milloin "instrumentteja ja lääkkeitä", milloin "räjähtäviä aineita", ja samoihin aikoihin paikkakunnalle levinneistä "Vapaista sanoista". Marttojen toimesta lähetettiin myöskin Pitkärannasta seppele Aleksanteri II:n haudalle seuraavin säkein:

"Kun Suomessa luotsina laki on,
kun ohjaa tieto ja valo,
kun kaikilla luja ja vankkumaton
on isänmaan rakkaus jalo,
niin turhaan hyökkääpi vallat maan
ja iskee, ryntävi vimmoissaan
sen vahvaa runkoa vastaan."

Sortovuosien Martta-työ oli samaa kuin naisgagaalin toimintaa, naisten vastalause laittomuustoimenpiteiden johdosta. Sosialistitkin olivat aluksi mukana, mutta vähitellen mieli muuttui: "Ei tarvitse tulla tyhmiä työmiehenvaimoja narraamaan".

40 vuoden aikana on Martta-työ suunnattomasti laajentunut. Suomalaisen Marttaliiton jäsenmäärä oli viime vuonna jo yli 63.667 ja yhdistysten luku siinä 873. Ja siunausrikasta on ollut se työ, mitä Martat ovat Suomen kotien hyväksi tehneet.

Mutta perustajat 40-vuotistaipaleen takaa ovat jättäneet Martoille velvoittavan perinnön: kasvattaa Suomen koteja Isänmaata varten. Pystyykö nykyinen Martta-polvi seuraamaan samoja jaloja perinteitä?

Aktiivinen isänmaanrakkaus hakee uusia työmuotoja

ANKS kokeilee työpalvelua

Työpalvelusta on viime aikoina paljon puhuttu ja kirjoitettu ja monissa maissa on sitä käytännössä onnistuneesti toteutettu. Ei siis ihme, että tämä ajatus sai vastakaikua myöskin meillä naisylioppilaiden keskuudessa, ja Akateemisten Naisten Karjala-Seura (entinen Naisylioppilaiden Karjala-Seura) on kaikessa hiljaisuudessa pannut alulle kokeilun soveltaa tätä ykhteiskunnallista työmuotoa meikäläisiin oloihin.

Kuluvan kevätlukukauden alussa 17 seuran jäsentä sitoutui säännöllisesti noin kerran viikossa käymään työssä määrätyssä perheessä muutaman tunnin ajan perheenemännän apulaisena tai sijaisena. Työpaikassaan he

ANKS: n järjestämä juhla perheille, joissa työpalvelua suoritetaan.

ovat siivonneet, pesseet pyykkiä, silittäneet, hoitaneet lapsia, parsineet tai paikanneet, siis toimineet kaikissa kotiapulaisen tehtävissä. Hyvään alkuun pääsemiseksi auttoi se, että seurakuntasisaret olivat "paikanvälittäjinä", kun moni perheenäiti kenties epäili avata kotinsa ovet vieraalle.

Mitä sitten on hyötyä tällaisesta työpalvelusta, kysyttäneen? Ehkei paljon vielä näin kokeiluasteella, mutta ajatus on hyvä. Väsynyt köyhä perheenäiti saa täten ilmaisen apulaisen avulla järjestetyksi itselleen vapaahetken tai saa hänestä muuten tervetulleen auttajan moniin tehtäviinsä. Toisaalta henkisessä työssä yksipuolistunut naisylioppilas saa tarpeellista harjoitusta tavallisissa kotitehtävissä ja oppii panemaan arvoa naisen työlle kodissa. Mutta ennenkaikkea on tässä eräs tie yhteiskunnalliseen lähentymiseen eri piirien välillä. Emmehän voi kieltää, että esim. köyhän työläisperheen ja säätyläiskodista lähteneen ylioppilaan elämänrata ei juuri joudu toistensa kanssa kosketuksiin. Vieras on ylioppilasnuoriso yleensä työläispiireille, syvä juopa erottaa nämä maailmat. Mutta ylioppilasnuoriso tahtoo lähentymistä. Miesylioppilaat saavat siihen tilaisuuden asevelvollisuusaikana.

ANKS: n jäsen työpalvelusperheessä.

Naisylioppilaat pyytävät päästä koteihin auttamaan ja siten lähentymään työläisäitejä ja tyttäriä.

Tällaisenaankin tämä työpalvelukokeilu todistaa, että nuorella sivistyneellä naispolvellamme on pyyteetön palvelemisen halu ja isänmaanrakkauden sanelema käsky lähentyä ja siten osaltaan lähentää kansaamme. Siksi jo tämä vaatimaton alku avaa suuria tulevaisuuden perspektiivejä naisten tehtävästä kansamme kokoamistyössä.

E. V.

Suomen naiselle

SUOMEN NAINEN, SOIHTU HELLÄ
OLKOON SYDÄMESI AIN!
VALVO KODIN KYNNYKSELLÄ
KIRKKAIN ASEIN PUOLUSTAIN,
ETTEI HENKI RIETAS, HÄIJY
TUOMIOTAAN TUODA VOIS;
EI SE SUOTTA VAANI, VÄIJY,
KALLEIMMAN SE RIISTÄÄ POIS.

UKKOSILMAT UHKAA MAITA,
ISKEE ILMA SÄHKÖINEN.
KEN ON VELTTO, KORSKA, SAITA
SORTUU MYRSKYYN PITKÄISEEN.
VAARA UHKAA, VAARA UHKAA,
NIELLÄ PUNALIEKKI VOI;
VOI PIAN OLLA AARTEET TUHKAA,
ELLEI VALVO, VARTIOI

PÄIVÄNÄ ON SYNKEYTTÄ
VIETY PUUTTEEN MAJOIHIN.
SYNKEMPI ON SYKSYN SYTTÄ
TOIVE VALHEEN TUNNUKSIN.
TAIVAASTA JA SYNNYINMAASTA
KAUAS VIHA SYÖSSYT ON.
SIISTI POIS JO VILPIN SAASTA!
AUTA ALTA AHDINGON!

SUOMEN HEIMO NYYHKII YÖSSÄ,
MUISTA HEITÄ TUSKASSAAN!
NÄÄNTYY ÄITI PAKKOTYÖSSÄ
VAIPUU ISÄ VANKILAAN . . .
HERRALLA ON VOIMA, VALTA
NOSTAA YÖSTÄ AURINKOON.
ALTTARILTA HEHKUVALTA
PYYNTÖUHRI LEIMUTKOON!

MISSÄ ANTOI ÄIDIN ARMON
LUOJAN ALTIS SIUNAUS,
SIELLÄ TUOKOON TAIVAAN TARMON
USKO, TOIVO, RAKKAUS!
ÄIDIN MUURI, SUOMEN MUURI
NOUSKOON RUKOUKSIN NÄIN!
ÄIDIN MAHTI ON NIIN SUURI
TAIVAAN MAAHAN YHDISTÄIN.

MUISTA, MUISTA, SUOMEN NAINEN
KAUNIS, KALEVAINEN MAA
VARTOO, ETTEI VAINOLAINEN
SAISI SITÄ VAARANTAA.
KONSA VAALIUURNA AUKEE,
AUETKOON MYÖS ONNEN VUO.
KATSO, ETTÄ RAIVO RAUKEE,
RAKKAUS JO RAUHAN TUO!

HERRAN SOTAJOUKKOIN MYÖTÄ
VAIN ON VOITTO ONNEKKAIN,
JATKAIN MUISTAIN ENTISTYÖTÄ,
YHTEISVOIMIN UURASTAIN.
HERRA TUOKOON SUUREN SUOMEN
UHRIMIELEN URHEAN!
MILLOIN SÄIHKYY UUSI HUOMEN
ALLA ARMON VALTAVAN?

ENSIO PORIO

Tuskin on toista teoriaa, joka olisi niin perinpohjin epäonnistunut kuin

n. s. YHTENÄISKOULUAJATUS

Kansanedustaja Hilja Riipisen lausunto eduskunnassa 2.5.

Olen ollut mukana hyväksymässä sivistysvaliokunnassa ne kaksi periaatetta, jotka oppikoululakiesitykselle ovat ominaisia, nimittäin oppikoulun pohjautuvaksi kansakoulun neljään luokkaan ja yhden koulutyypin yleiseksi muodoksi sekä muut koulumuodot sallituiksi erityisistä syistä ja kokeiluna. Kolmatta lakiesitykselle niinikään olennaista kohtaa, luokkaluvun typistystä, en voi hyväksyä. Sen vuoksi olen liittänyt sivistyslakivaliokunnan mietintöön vastalauseen, jossa hallituksen esittämän 4-luokkaisen keskikoulun tilalle *ehdotan II vastalauseen mukaisesti 5-luokkaista keskikoulua, siis sellaista keskikoulua laajuudeltaan, joka pitkäaikaisesta kokemuksesta tunnetaan hyväksi.* Sama esitys on myös joissakin muissa näistä seitsemästä mietintöön liittyvästä vastalauseesta, mutta siten, että niissä asetetaan kuitenkin ensimmäiseksi koulutyypiksi koko kansakouluun pohjautuva oppikoulu, tuo n.s. yhtenäiskoulu.

Minä puolestani en voi myöntää yhtenäiskoululle sijaa muussa kuin kokeilutarkoituksessa, mikäli jo saatuja huonoja kokemuksia ei uskota. Mitä I vastalauseessa esitettyyn 4-luokkaiseen keskikouluun ja 4-luokkaiseen lukioon tulee, jotka esitetään pohjautuvaksi kansakoulun neljään luokkaan, niin pitäisin sellaista huomion arvoisena, jos olisi jotakin tuntemusta tuonmuotoisen koulun menestymisestä. Mutta käsittääkseni "koetellulta pohjalta ei ole syytä tehdä suuria poikkeuksia, ei ainakaan sellaisia, joita jo ei ole huolellisesti valmistettu ja tutkittu", käyttääkseni kouluhallituksen lausunnosta lainattua sanontaa. Ja vaikka siis edustajat Oksanen ja Honka esittävät tuollaista yleistyyppiä, niin — kaikella kunnioituksella arvoisia edustajia kohtaan — heidän esitykseltänsä puuttuu tuo kouluuudistuksen välttämätön edellytys, nimittäin kokeilu. Kokeilu koko koululaitoksella taas saattaa olla hyvänkin teorian nojalla vahingollista. Pyydän viitata kouluhallituksen lausuntoon hallituksen oppikoululakiesityksestä, jossa sanotaan: "Jos tahdotaan suoranaisin toimenpitein oppikoululaisten keski-ikää alentaa, pitää kouluhallitus edelläesitettyä (4+4) koulujärjestelmää harkinnan arvoisena ja asettaa sen empimättä yleistyypiksi asetetun kansakoulun koko oppimäärälle rakentuvan kuusiluokkaisen tai kansakoulun neljän alimman luokan pohjalle rakentuvan seitsenluokkaisen oppikoulun edelle. Kun asia kuitenkin on riittämättömästi valmisteltu, kun koko uudistuksen onnistuminen ratkaisevasti riippuu ammattikoululaitoksesta, jonka kehittely on aivan keskeneräinen, ja kun oppikoululaki olisi kiireellisesti aikaansaatava, ei kouluhallituksen mielestä ole suotava, että edellä suunniteltua järjestelmää ryhdyttäisiin välittömästi toteuttamaan."

Oli esimerkiksi suuri onni ennen kaikkea lapsille ja nuorille se, että yhtenäiskoulua ei käyty suinpäin toteuttamaan, vaikka siitä lausuttiin aikoinaan eduskunnan kohtalokas toivomus. Niiden koulujen aiheuttama vahinko on siten ainakin supistunut. Kansan terve vaisto on saanut reagoida. Nuo n.s. kansanvaltaisuuden merkillä nimitetyt 6-luokkaiset oppikoulut ja vallankin 3-luokkaiset keskikoulut ovat menettäneet suosion kaikkialla, missä ne ovat toiminnassa vanhan rinnakkaiskoulun 4+8 rinnalla. Kaksi vuosikymmentä on nyt jo valtiovallan puolelta tarkoituksella asetettu 6-luokkainen oppikoulu suosituimmuusasemaan. Sille on annettu suuremmat valtionavut kuin muille kouluille, ja tulos on se, että 233 oppikoulusta vain jotakin 23 toimii yhtenäiskouluna, mielisuosio siis kaikesta suuresta valtioavuillakin houkutuksesta on ollut aivan mitätön. Eikä ihme, *6-luokkainen koulu ja vielä enemmän 3-luokkainen keskikoulu yleismuotona on mahdoton. Sen puolesta ei voida osoittaa yhtään ainoata positiivista tekijää.* Siksi kai vastalauseissakin turvaudutaan siihen tukeen, johon nyt kaksikymmentä vuotta on turvauduttu 6-luokkaista koulua perustettaessa, eduskunnan lausumaan toivomukseen. Se on hyvin merkillistä. Eduskunta on lausunut epämääräisen luvun toivomuksia tämän 20 vuoden aikana, toivomuksia, joita edes lausujat itse tuskin aina muistavat ja jotka seuraava eduskunta on täydellisesti muuttanut.

On äärimmäisen köyhyyden todistus, kun koululakia laadittaessa pitää yhä roikkua tuossa vanhassa kuluneessa toivomuksessa pätevämpien perusteiden puutteessa. Ja suorastansa järjen vastaiseksi käy tämä perustelu, kun katsoo, mitä esimerkiksi tulos- y.m. numerot noista 6-luokkaisista yhtenäiskouluista näyttävät. Minä otan vain jonkun tilaston. Valiokunnalle annettiin tilasto, joka osoittaa, että uusmuotoisissa oppikouluissa on ollut hylättyjä ylioppilastutkinnossa suhteellisesti 46 % enemmän kuin vanhamuotoisissa. Hylättyjä kokeita on oppilasta kohti uusmuotoisissa oppikouluissa 57 % enemmän kuin vanhamuotoisissa, vaikka jälkimmäisissä oli luokkaa kohti 44 % enemmän oppilaita kuin edellisissä. Koulusta eronneiden oplaiden lukumäärä, t.s. niiden, joiden voimat loppuivat kesken ennen oppimäärän suorittamista, on ollut myös suurempi uusmuotoisissa kuin vanhamuotoisissa. Erään tilaston mukaan on eronneita uusmuotoisista oppikouluista 60 % enemmän kuin vanhamuotoisista. Tästä ei sittenkään näy vielä, kuinka paljolla luokallejättämisellä tähänkään tulokseen on päästy. Kouluhallituksen lausunnosta hallituksen oppikouluesityksestä käy ilmi, että 9-luokkaisissa kouluissa jää vähin määrä luokalle kuin missään muussa koulussa, ja 6-luokkaisissa kouluissa jää 93 % enemmän luokalle kuin 9-luokkaisissa kouluissa. Tämäkin nyt sanoo jotakin. — Mutta nämä numerot eivät sano sittenkään pahinta onnettomuutta, minkä 6-luokkainen koulu aiheuttaa. Kouluhallituksen lausunnossa sanotaan sivulla 100 eräänä oppikoulumme heikkona puolena, joka heikkous luonnollisesti on kaikkein suurin juuri 6-luokkaisessa koulussa: "Tällaisissa olosuhteissa on älyllinen ja tiedollinen kehitys väkinäistä, mutta monin verroin arveluttavampi, vaikkakin vaikeammin todettava, on se kasvatuksellinen halla, joka täten aiheutetaan herkimmässä kehitystilassa olevan nuoren personallisuuden kasvulle. M.m. on mahdotonta muodostaa käsitystä siitä korvaamattomasta nuoren hermovoiman kulutuksesta, jonka tällaiset kouluolot välttämättä synnyttävät."

6-luokkaisen yhtenäiskoulun ovat paitsi sen omaa käytäntöä tuominneet kaikki opetusinstanssit, yliopisto, kouluhallitus, opettajakokoukset, jopa siihen määrin, että esim. v. 1934 pidetyssä oppikoulunopettajien kokouksessa ei ainoakaan edes 6-luokkaisten koulujen lukuisista edustajista puoltanut koko kansakoulun pohjalle rakentuvaa oppikoulua asetettavaksi etusijalle. Ja huomattakoon: yhtenäiskoulu on tullut sitäpaitsi valtiolle oppilasta kohden kaikkein kalliimmaksi, kuten rehtori Uno Jahnsson toteaa vastalauseessaan Koulutoimen uudistamiskomitean mietinnössä. Kuvaavinta on, että kun hallitus sitten 1936 antoi oppikoululakiesityksen, tässä esityksessä pantiin täydellisesti nurin koko se periaate, jolla yhtenäiskoulua alunperin oli ruvettu ajamaan, ni-

mittäin se, että se lyhyytensä takia tulee halvaksi. Se periaate pantiin aivan ylösalaisin, kun annettiin esitys, joka jatkoi kouluaikaa 12—13 vuodeksi!

Tuskin on toista teoriaa, joka olisi niin perinpohjin ja kaikilta puolin epäonnistunut toteutettuna kuin n.s. yhtenäiskouluteoria. Mutta ihmeellisestä poliittisesta päähänpistosta sitä tarjoillaan edelleen useimmissa vastalauseissa, jotka liittyvät esim. tähän,mietintöön, ja minä pelkään, että yhä nyt 20 vuoden yritysten jäljestä täällä eduskunnassa voidaan tuhota yrityskin lähteä edes oppikoulua uudistamaan juuri tuolla poliittisella päähänpistolla, yhtenäiskoululla. *Puoluepolitiikka voi vaatia niin typerää, että tarjotaan huonointa koulutyyppiä ensimmäiselle sijalle!*

Tästä asiasta voi keskustella loppumattomiin (Ed. Sergelius: Aivan!). Minusta pitäisi kuitenkin muistaa se, että *koulu-uudistus ei ole poliittista kilpajuoksua, se on sitä kaikkein vähiten. Uudistus ei ole lapsen ja nuorison panemista puristukseen, pakkotyöhön, ansarikasvatukseen. Sitä ei ole sellainen kaavailu, että muka kansakoulun arvon nostamiseksi on oppikoulun pohjaksi pantava 6- eikä 4-luokkaa kansakoulua eivätkä muut samantapaiset. Uudistus ei käsittääkseni ole edes ulkonaiseen muodonvaihdokseen pyrkimistä. Juuri tämä muodon ulkonaiseen vaihdokseen pyrkiminen n.s. yhtenäiskoulu on ollut jarru kaiken todellisen uudistuksen tiellä. Ja siitä ovat vastuussa ne, jotka ovat tämän jarrun kouluuudistuksen tielle nostaneet.*

Siinä toivossa, että tästä jarrusta vihdoinkin päästäisiin, minä en ole ollut ilman muuta hylkäämässä tätä hallituksen esitystä, jossa kuitenkin on oikea pohjaa. Minä tahtoisin päästävän yhtenäiskoulusta myöskin kansakoulua ajatellen. Kansakoululaitokselle on myös taattava oma työ- ja kehitysrauhansa. Sillä on koko kansaan nähden kaikkein tärkein tehtävänsä. Ja kun nykyisin vain 9 % kansakoulua käyvistä jatkaa oppikoulutiellä, niin olisi suorastansa edesvastuutonta enemmistön sortoa muuttaa tuon pienen vähemmistön takia koko kansakoululaitoksen itsenäinen vapaa toiminta joksikin valmistavaksi asteeksi oppikoululle ja tieten tahtoen vaarantaa siten suuria arvoja. Minä en ollenkaan käsitä, että myös kansakoulun opettajia täällä on mukana tällaisessa. Entä mikä koko kansakouluun pohjautuva se yhtenäiskoulu sitten lopulta olisi? Kansakouluunhan suunnitellaan nyt jo seitsemättä luokkaa ja kouluhallituksen edustaja mainitsi valiokunnassa jo 8-luokkaisen kansakoulu-unelman (Eduskunnasta: Ai, ai, ai) Koko kansakoulu pohjana muuttuu jo sitten mahdottomuudeksi.

Mitä sitten sivistysvaliokunnan esittämään 7-luokkaiseen oppikoulun tulee — 4 luokkaa keskikoulua plus 3 lukiota — siihen minä en usko tällä hetkellä. Aika on liian lyhyt. Suomalainen lapsi ei ehdi. Suomalainen lapsi kehittyy yleensä hitaasti. Vain kaikkein lahjakkaimmat — ja heitä on pikkuprosentti — ehtivät. Oppiaineksen, tahtoo sanoa, kurssin karsintaan minä en liioin usko. Karsintaa minä toivon tehtävän, mutta valiokunnassa käyneet asiantuntijat, vaikka joku heistä rohkeastikin puhui 50 %:n karsimisesta, eivät ole voineet näyttää teossa muuta kuin aivan vähäisiä kohtia kurssista karsittavaksi. Ja niin kauan kun muistan, vaikka karsimisesta onkin puhuttu, miltei joka ainoa kouluhallituksen tarkastus oppikouluissa on vahvistanut sitä käsitystä kouluissa, että tunteja siinä ja siinä aineessa pikemminkin on liian vähän. Oppiaineksen karsiminen on käsittääkseni sekin iskulause, joka toteutettuna tulee merkitsemään perin pientä. Sen sijaan toisia aineita on ehdottomasti lisättävä. Ottaakseni esimerkkinä aineen, jonka opetusta tunnen, vieraan kielen, lähinnä saksan, minä olen vakuutettu, että tuntimäärää käytännössä nyt jo miltei säännöllisesti ainakin yhdellä viikkotunnilla jopa kahdella, ylitetään. Ei millään muotoa ehditä täyttää vaatimuksia, jollei tehdä ylimääräistä työtä harjoituksien ja kirjoituksien muodossa. Tuntimäärää olisi ehdottomasti vieraissa kielissä lisättävä.

Tämä vaatimus on lausuttu monen muun aineen kohdalta, äsken on puolustusministeriö aivan oikein kehoittanut lisäämään liikuntakasvatusta. Lakiesitysen 1 §:ssä puhutaan myös ruumiillisesta kunnosta. Liikuntakasvatuksen tunteja on ehdottomasti lisättävä tai varattava vapaita iltapäiviä harjoitteluun. Luokkien typistys on esitetty koskevaksi tässä muodossa keskikoulua. Samalla on kirjoitettu 1 pykälässä, että oppikoulu valmistaa ensi sijassa korkeampiin käytännöllisiin opintoihin. Aivan ilmeinen ristiriita. Jos oppikoulun on enemmän huomioitava käytännöllistä elämää, keskikoulu tarvitsee ehdottomasti riittävän tuntimäärän nimenomaan käytännölliseen elämään valmentavissa aineissa. Ei voida ottaa pois fysiikan tunteja, ei kemian tunteja, ei ole jätettävä pois kirjanpitoa, on annettava aikaa käsiaskartelulle ja kotitaloudelle, jotka herättävät suurta harrastusta oppilaissa ja ohjaavat käytännöllisille aloille. Matematiikkaa täytyy olla niin paljon, että esim. teknillisille aloille kyetään jatkamaan. Kieliopetuksessa täytyy ehtiä jonkinlainen taitomäärä. Sen saavuttamiseen tarvitaan vuosien opiskelua. Se ei tule parin vuoden hätäilyllä, jota typistys tietäisi, kuten kolmiluokkaiset keskikoulut todistavat. Ja mikä mielestäni on pahinta keskikoulun lyhentämisessä: *suurimman oppikoulua käyvän ryhmän, s.o. niiden, jotka lopettavat keskikouluun, sivistystaso alenee.*

Esim. Suomen kansan omaa historiaa, joka kuitenkin pitäisi kuulua keskikoulun kurssiin, tuskin ennätettäisiin muuta kuin aivan ylimalkaisesti. Kirjallisuudessa tuskin paljon mitään, ja tämä sitten jäisi yleissivistyksen pohjaksi suurelle ja erittäin tärkeille aloille valmistuvalle kansalaisryhmälle. Kun vielä aika vaatii uusia opetusaineita, väestönsuojelua, ehdottomasti laajennettua kurssia myös raittiusopissa, niin kaiken järjen nimessä, miksi lyhentää keskikoulua? — Ajan voittamiseksi, vastataan. Minä en usko ajan voittoon. Tulee olemaan hyvin pieni. Luokalta pääsy jää opettajain käsiin. Luokalle tullaan jäämään — sehän näkyy mm. kokemuksista — jotenkin varmaan tullaan jättämään keskimäärin saman verran enemmän kuin merkitsee viidestä luokasta neljään typistys. Ja luokalle jättäminen on kasvatuksellisesti vaikutukseltaan oppilaan sielulliseen kehitykseen kaikkein ikävimpiä tekijöitä. Nuorelta otetaan palanen luottamusta voimiinsa pois luokalle jättämisellä, ja se tuntuu useissa luonteissa menetyksenä läpi elämän, alemmuuskompleksina. Kouluolojen pitisi olla niin järjestetty, että luokalle jättäminen olisi vain harvinainen poikkeus, samoin ehtojen antamista täytyisi päästä vähentämään. Kun on sanottu, että lyhennetty oppiaika on voitto lahjakkaille, sen myönnän mielelläni, mutta koska lahjakkaita, nimittäin hyvin lahjakkaita on kovin vähän, koulua ei voida rakentaa vain heitä varten. Koulu voi auttaa lahjakkaimpia monella muulla tavalla kuin aiheuttamalla kaikille hätäistä kiirettä ja vahinkoa. Koulu voi hyvällä tahdolla sallia ylilahjakkaan oppilaan ylittää jonkun luokan lisäsuorituklisää sitä voimatuntoa, joka ylilahjakkaille esimerkiksi kasvatuksellisesti tärkeä positiivinen tekijä. Se lisää sitä voimantuntoa, joka ylilahjakkaan innoittaa uusiin yrityksiin ja niin kasvattaa lahjakkuudellaan valmistumaan tulevalle työalallensa. Tällainen mahdollisuus olisi ylilahjakkaita varten huomioitava myöskin asetuksella.

Linjajaon syventämisen en usko liioin tuovan koulun typistämismahdollisuuksia. Oppikoulun linjojen on kuitenkin oltava sellaisia, että ne tekevät mahdolliseksi korkeakouluihin pääsyn. Muuten nähdäkseni lukio menettää pääasiallisen merkityksensä. Maanviljelyslyseoilla kokeilu on selvästi todistanut, että liian syvälle johdettu linjajako tuottaa hankaluuksia eikä auta yhtään mitään. Sen sijaan on se uusi ajatus, että lukiossa olisi mahdollisimman vähän matematiikkainen linja hyvin suositeltava, siis

(Jatkoa siv. 120.)

Marttojen ohjelmaan kuuluu myös "käytännöllinen tutkimus". Tässä konsulentti ja neuvoja arvostelevat tutkinnonsuoritusta, ikkunanpesua, joka kuuluu tämän vuoden "siivousvuoden" vaatimuksiin.

Ikkunat kesäkuntoon

Taas on edessä aika, jolloin säät lämpenevät sekä tahdomme saada enemmän ja runsaammin raitista, lämmintä ilmaa huoneisiimmekin, kun ei aina ole tilaisuutta mennä siitä ulos nauttimaan . . . Talvella ovat useimmilla olleet ikkunat tilkittyinä, ettei veto tuntuisi huoneissa. Mutta nyt jo on aika ruveta niitä aukomaan ja tilkitsemisiä poistamaan. Koko talven ovat tilkityt, suljetut ikkunat olleet pesemättäkin, eihän niitä ole voinut kiinniolevina puhdistaa.

Ensimmäinen työ ikkunoiden keväthoidossa on ikkunapaperien ja täytteiden poistaminen. Monessa taloudessa näkee vielä, että ikkunapaperit viilletään veitsellä halki ja sisäikkunat poistetaan. Tällöin jää toinen puoli paperista poistettuun sisäikkunaan toisen jäädessä jäljelle, puitteisiin, joista se sitten on poistettava liottamalla. Sisäikkunoihin jää paperi tällöin kesäksi ja on syksyllä ennen sisäikkunoiden kiinnipanoa poistettava. Tällainen menettely antaa tekijälleen kaksinkertaisen työn. Parhaiten ja vähimmällä päästään, jos koko paperi liotetaan pois ennen sisäikkunoiden irroittamista. Mutta vetta on käytettävä varovasti, ettei sitä joudu lasin ja puitteiden väliin puuosia mädättämään.

Ensin puhdistetaan puuosat lämpimällä saippuavedellä, jonka joukkoon voidaan lisätä vähän lamppuöljyä. Pesun jälkeen on ne hyvin kuivattava, ettei maali menisi pilalle. Lasiosat pestään kylmällä, lamppuöljyn sekaisella vedellä, kuivataan ja vielä lopuksi hangataan kirkkaiksi pehmeäksi hierotulla sanomalehtipaperilla. Lamppuöljyllä on hyvä likaa irroittava ominaisuus. Mutta ken pelkää sen hajua ja tulenarkuutta, käyttää pesuun yksinomaan kylmää vettä. Mutta likaiset ruudut on kuitenkin ensin pestävä oikein saippuavedellä ja vasta sitten kylmällä, sillä koko talven likaa ei kylmä vesi pysty poistamaan. Ammoniakki- tai etikkatilkkanen pesuvedessä kirkastaa myös ikkunalasin. Mutta se pilaa maalin, jos sitä sattuu tipahtamaan puuosille.

Hyvin suosituiksi ovat tulleet erikoiset ikkunasaipuat, joita nykyisin jo saa hyviä kotimaisiakin. Näiden käyttö on sikäli helppoa, ettei ole ollenkaan pelkoa liiallisen veden käytöstä, koska saippuaa hierotaan kosteaan riepuun, jolla sitten ikkunaa hangataan. Saippua saa kuivaa ikkunassa, ja sitten se poistetaan kuivalla rievulla hangaten. Tämän jälkeen voidaan ikkuna vielä kirkastaa sanomalehtipaperilla. Ikkunasaippuaa käytettäessä säästyy riepuja, koska ikkunaa ei tarvitse ollenkaan kuivata, vaan lopuksi vasta pyyhkiä kirkkaaksi.

Ikkunoiden puhdistukseen on valittava kuiva, kirkas päivä. Mutta kuitenkin on katsottava, ettei aurinko paista ikkunoihin, kun niitä pestään, sillä silloin ei saada kirkkaita ikkunoita. Sadesäällä ei myöskään saada hyviä tuloksia, koska ikkunoiden kuivaaminen on silloin vaikeaa ja tahtovat ne jäädä sameiksi.

Ikkunoiden puhdistus vaati aikaa ja huolta, että työ tulisi hyvin tehdyksi. Mutta ken sen on saanut suoritetuksi, hän tuntee todellista iloa, kun päiväkulta pääsee esteettä pilkistämään huoneeseen puhtaitten ikkunoiden kautta. Likaiset, sameat ikkunat heti kielivät emännästään pahaa.

H. H.

SALUS SAIRAALA (omist. M. ja I. Rytkönen)
It. Kaivopuisto 23. Oma keskus. Vaihde 20 747—20 748

Kirurgi-, sisätauti- ja synnytysosasto
Hinnat 65—115 mk. Lääkäri potilaan valinnan mukaan.

Tuskin on toista . . . (Jatk. siv. 118.)

sellainen linja, jolla ei ole ylioppilaskirjoituksia matematiikassa. Se linja nähdäkseni takaisi tosin vain rajoitetut opiskelumahdollisuudet korkeakouluissa, mutta kun se toisaalta vapauttaisi arvatenkin tuhansia nuoria vuosittain sellaisen aineen pakkoopiskelusta, johon heillä ei ole edellytyksiä ja antaisi sen sijaan opiskella enemmän joitakin muita aineita, *tuollaista muutosta jo voisi pitää todellisena oppikoulu-uudistuksena.*

Tämä lakiesityshän ei sellaisenaan tiedä varsinaisesta uudistuksesta yhtään mitään. Jos laki hyväksytään sivistysvaliokunnan ehdottamassa muodossa, tehdään käsittääkseni eräässä suhteessa askel nykyistä taaksepäin. *Kun on kuitenkin välttämätöntä, että oppikoululaki saadaan aikaan nykyisen hajanaisuuden, etten sanoisi kurittoman pitkälle menneen hajanaisuuden lopettamiseksi, eduskunnan olisi vihdoinkin annettava laki, joka yleistäisi yhden päätyypin, niin että sen puitteissa voitaisiin ryhtyä uudistukseen. Kaiken oikeudenmukaisuuden nimessä, se on neljään luokkaan pohjautuva 8-luokkainen oppikoulu.* Sen puitteissa olisi uudistuksiin käytävä. Uudistus on sisältöä, niinkuin täällä jo sanottiin edellisessä, eikä muotoa.

Minä olen vastalauseessani ja sen perusteluissa tähän viitannut ja pyydän arvoisia suuren valiokunnan jäseniä kiinnittämään huomiota niihin. Sinne on tullut eräs sanontavirhe "kasvatusopillinen tiedekunta", pitäisi olla "oppituoli". Mielestäni reformin ensimmäinen vaatimus on työrauha. Sitä vastaan on rikottu ja rikotaan. *Oppikoulun täytyy tulla kasvatuslaitokseksi, se ei saa olla ansari eikä puristuslaitos.* Nuoren täytyy saada herkkinä vuosinaan työnilon tunto pohjavoimaksi vastaista elämäntyötänsä varten. Oppilaan täytyy saada rauhassa ajatella, oppia, harjoitella, harrastaa, kokeilla omakohtaisesti, toimia ja luoda niin tunneilla kuin vapaa-aikoinaan, joita koulun pitäisi antaa, ja opettajalla täytyy olla sellainen rauha, että hän tuntee työskentelevänsä vapaasti, hätäilyttä, takaa-ajotta, että hän saa antaa oppilaillensa muutakin kuin läksyjä ja kokeita, että hän saa olla oppilaillensa muutakin kuin kuulustelija ja numeroiden antaja. Koulun pitää olla niin järjestetty, että oppilaat ja opettaja tuntevat muodostavansa työyhteisön, jossa on elävä työn vire, ja oppilailla täytyy olla vapaus antautua jo keskikouluasteella omiin toveriharrastuksiinsa taipumustensa mukaan.

Vapaat harrastukset ovat suunnaton voima nuoren ihmisen kehittäjänä. Minä olen vuosia sitten eräässä yhteydessä täällä puhunut siitä, miten *oppikoulu sortovuosina kasvatti voimakasluonteisen, teräksisen sukupolven, isänmaanrakkaudessaan palavan, suuriin tekoihin valmennetun, ja siitä, miten oppikoulu neljännes vuosisata sitten kasvatti niitä, jotka jääkäreinä, aktivisteina ja vapaustaistelija-koulupoikina antoivat suuren panoksen Suomen vapautukseen. Oppilaiden vapaissa harrastuksissa viritetyllä hengellä on siihen ollut arvaamaton merkitys. Minä olen nähnyt sen ja minä voin sen todistaa ja minun on se tässäkin sanottava. Sellaiset nuorisoharrastukset ovat olleet suuri tekijä kansamme vaiheissa. Niitä on siksi suojeltava hellävaroen niinkuin aarretta.* Niille on annettava aikaa ja niille on annettava rauha. Suunnattomassa sokeudessaan on viimeaikainen politiikka käynyt häiritsemään niitä, tuhoamaan parasta, mitä tämän ajan koulunuorison vapaissa harrastuksissa on. Mutta sellaisen täytyy mennä ohi. *Niitä harrastuksia, joihin sisältyy puhtain isänmaanrakkaus, nuoren rakkaus omaan heimoon, omaan historiaan, oman maan vapauden puolustamiseen, niitä harrastuksia, joita koroittaa vakavaan maailmankatsomukseen, uskonnollisuuteen suuntautuva pyrkimys, niitä harrastuksia ei voida millään tutkimuksilla, ei rangaistuksilla ei kielloilla eikä uhalla koskaan tukahuttaa lopullisesti. Ne elävät nuorisossa ja ne elävät nytkin ja ainoa oikea ja viisas menettely on antaa sellaisille harrastuksille vapaus, varata niille ohjausta ja huoltoa koulun puolelta.* Ne ansaitsevat sen.

Olen korostanut vastalauseessani vapaitten harrastusten merkitystä. Minusta ne ovat nuorisokasvatuksen kaikkein tärkeimpiä voimia monesta muustakin syystä, johon ei ole aikaa tässä viitata.

Sitten huomautus erään pykälän johdosta. Vastalauseessani en ole kajonnut lukukausien päivien lukuun, vaikka mietinnössä esitetty 100 päivää mielestäni on aivan liian suuri. Se voi tietää suunnilleen lukuvuoden jatkamista lähes kuukaudella, jos kaikki mietinnössä lausutut muut ohjeet lomiin y.m. nähden täytetään. Mutta jos eduskunnan päätökseksi tulisi mietinnönmukainen typistetty oppikoulu, jota on koetettava estää viimeiseen asti, on lukukauden pidennys sittenkin pienempi paha kuin aivan liiallinen kiirehtiminen lukukauden aikana. Koulupäivien luvun määrääminen riippuu siis siitä, minkä muodon 4. pykälä saa.

Pyydän suositella suurelle valiokunnalle II vastalausetta.

IKL:n naisten . . . (Jatk. siv. 109.)

tehen" ja lähtevät rakentavaan yhteistyöhön. Mutta tuloksellista se on vasta silloin, kun aatteellinen pohja on yhteinen, kun sen tunnussanana ei ole hämäräperäisten voimien kuljettama "puolueettomuus", tai nykyajan pettävä iskusana "kansanvalta", vaan se on selvä ja suora "kristillis-siveellisen isänmaanrakkauden vaatimus". Vain tältä pohjalta voi nousta siunausrikas työ. Siinä ei ole yhtään varaa tinkimisiin, ei kompromisseihin. Se on ehdoton vaatimus. Ja se on se päämäärä, mihin me IKL:n naiset pyrimme. Siksi valveutunut isänmaataan rakastava nainen seisookin nykyajan vaikeina aikoina tinkimättömästi IKL:n riveissä ja velvollisuutensa täyttäen taistelee kansakokonaisuuden puolesta. Tehtävämme on pitää periaatteet selvinä, jotta kansamme naiset eivät joutuisi osallistumaan hämäräperäisten voimien matalamieliseen työhön. Taistelu kansamme olemassaolosta jatkuu. Siinä taistelussa on paljon uhraten, paljon rakastaen ja paljon rukoillen mukana Suomen vakavamielinen naisten joukko.

HMN huonekaluja valmistaa ja myy ainoastaan *Huonekaluliike Mikko Nupponen*

UUSI HUOMEN
Isänmaallis-kansallisten
naisten oma lehti
Tilatkaa se.
Levittäkää sitä.
Ilmoittakaa siinä!

RAITTIUS-RAVINTOLA
MATKAILUKOTI SAMPO
(Ent. Raittius-Hotelli.)
Hämeenlinna. Rantakatu 3. Puhelin 204.

KAHVILA
MUSTAKARHU
Pori — Valtakatu 2
tarjoaa asiakkailleen hyvää kahvia viihtyisässä huoneustossaan.
Ulkotilaukset nopeasti puhelimella 990.

Ajanmukainen, hyvin lajiteltu
Kangas- ja Leninkiliike
OULU

Ompelutarpeiden liike
Omist. AINO HURSKAINEN
Puhelin 2471

TAIDEKUDONTA
Helsinki.
Yrjönkatu 7. Puhelin 32 760.
Toimittaa varastosta ja tilauksesta kaikkia kodin sisustuksessa käytettäviä töitä, kuten: huonekalujen päälliskankaita, verhoja, pöytäliinoja, kuvakudoksia, ryijyjä, karvalanka- ja riepumattoja.
Kauniita täyspellavaisia aamiais- ja kahviliinoja.

Äitiysliivimme

ovat tarkoituksenmukaiset ja käytännölliset. Vaihtamalla etukappaletta voidaan niitä käyttää myös synnytyksen jälkeen. Hinta ainoastaan mk 130:—. Vahva kangas. Hyvä työ. Tilattaessa mainittava vyötärömitta.

O/Y Ea A/B
Helsinki, Bulevardi 3

Anders Lassfolk
PITSITEHDAS
PIETARSAARI
★
Maamme suurin ja edustavin erikoistehdas

Janakkalan Meijeri O.Y.
TURENKI
PUH. TURENKI 2

YMÄR. ABDRAHIM
Iso Robertink. 11.
puh. 37 780, 37 627.
Muodikkaita, Huokeita, Kauniita **IKKUNAVERHOKANKAITA.** Takki-, kävelypuku- ja pukukankaita, silkki y.m.
Käykää tutustumassa varastoomme!

Tilatkaa
Uusi Huomen
Tilaushinta 1/1 vsk. 40:— 1/2 vsk. 25:—

LUKIJAT, KÄYTTÄKÄÄ TÄSSÄ LEHDESSÄ ILMOITTAVIA LIIKKEITÄ.

KIRJA-
PAINOTÖIDEN
tarvitsijoille

Ilmoitamme kohteliaimmin, että uusi ajanmukainen kirjapainomme toimitalossamme Kansakoulukadun 8:ssa suorittaa kaikkia kirjapainoalaan kuuluvia töitä kohtuullisiin hintoihin.

Pyytäkää tarjouksiamme!

Kirjapaino- ja Kustannus-Oy. Liike

(Ajan Suunnan kirjapaino)
Helsinki, Kansakoulukatu 8.
Puhel. 24 289 & 21 993

Kysykää kaupastanne näitä!

Juokaa näitä!

Rek. tav. merkki

VAALI-kahvi ja
12:50 250 gr.
MUSTA KARHU-kahvi
10:25 250 gr.
VOITTAVAT SUOSIJOITA.

kaupastanne saatte näitä ja muita kahvilajejamme, kun vain kysytte niitä.

15 kg. eristä jälleenmyyntiehdot.

KÄYTTÄKÄÄ SINIMUSTIA TULITIKKUJA.

Toiminimi
IKL:n Kauppa Oy.
HELSINKI Puh. 26 404 - 36 513 - 21 640.

O/Y DAN. WARD A/B
KUKKAKAUPPA HELSINKI
E. ESPLANADINKATU 20
Puh. 37 935 ja 28 982
ALEKSANTERINKATU 48
Puh. 31 535 ja 33 303
LASIPALATSI
Puh. 62 185

Aina suuri varasto aistikkaita sidontatöitä.
Kukkatilausvälityksiä maailman kaikkiin osiin.

Keväistä kauneutta koteihinne!

Kukalliset ikkunaverhot luovat kesäistä tunnelmaa. Löydätte varmasti mieleisenne meiltä.

LAADIMME EHDOTUKSIA ILMAISEKSI.

Vuodevaatteista kysymyksen ollen Te tiedätte, että maamme suurin vuodevaateliike on

TURUN VANU
TURKU — HELSINKI — SALO.

Mk 3:—

Helsinki 1939.
Kirjapaino- ja Kustannus-Oy. Liike